

LUOTETTAVAN TIEDON JÄLJILLÄ

Lähde luotettavan tiedon ja uutisten jäljille
Tornihuoneen salaseuran lasten kanssa.

LUOTETTAVAN TIEDON JÄLJILLÄ

Uutismedian liiton mediakasvatustoiminnan julkaisu

Tuotanto: Uutismedian liitto 2025
yhteistyössä Elina Lappalaisen ja kirjakustantamo Tammen kanssa

Toimitus ja tehtävät: Hanna Romppainen

Taitto: Elina Kuismin

Kuvitus: Mitja Mikael Malin
(kuvitukset julkaistu alun perin *Uutisten jäljillä* -kirjassa)

**MEDIA-
KASVATUS**
UUTISMEDIAN LIITTO

Tervetuloa luotettavan tiedon jäljille!

Tämä mediakasvatuksellinen tehtäväpaketti koostuu käytännöllisistä tehtävistä, jotka haastavat pohtimaan, keskustelemaan ja kokeilemaan itse. Ne vahvistavat ymmärrystä luotettavan tiedon, journalismin ja uutismedian merkityksestä.

Paketti on suunnattu 3.–6.-luokkalaisille. Voit tehdä luokkasi kanssa koko paketin tai poimia siitä ryhmällesi sopivan kokonaisuuden. Tehtävien avulla voi helposti pitää journalismiin keskittyvän mediakasvatuksellisen oppitunnin.

Tehtäväpaketti perustuu Elina Lappalaisen *Uutisten jäljillä* -lastentietokirjaan. Luotettavan tiedon jäljille meitä johdattavat Tornihuoneen salaseuran lapset Haku, Koko, Lumi ja Miki. Jos mahdollista, suosittelemme kirjan lainaamista kirjastosta, mutta kokonaisuuden voi hyvin toteuttaa, vaikka ette saisi sitä juuri nyt käsiinne.

Mukavia hetkiä journalismin ja luotettavan tiedon parissa!

Lukunäytteenä kaksi lukua teoksesta on vapaasti luettavissa osoitteessa issuu.com/kirja/docs/uutisten_jaljilla_4_5_luvut

Uutisten jäljillä -lastentietokirja

Tämä tehtäväpaketti pohjautuu Elina Lappalaisen lastentietokirjaan *Tornihuoneen salaseura: Uutisten jäljillä* (Tammi 2024). Lastenromaanin muotoon kirjoitetussa kuvitetussa teoksessa perehdytään journalismiin, tekoälyllä tehtyihin valevideoihin, käydään tapaa-massa tunnettua tubettajaa ja keskustellaan somevaikuttajien ja journalistien vastuusta. Mistä tietää, miksi uutiset ovat totta?

Lappalainen on Helsingin Sanomien taloustoimittaja ja palkittu tietokirjailija.

Uutisten jäljillä on kolmiosaisen Tornihuoneen salaseura -sarjan toinen osa. Sarjassa lapsihahmot ratkaisevat ongelmia ja seikkailtavat samalla, kun he oppivat uutta keskeisistä kansalaistaidoista.

1

Oma mediankäyttö

Lähde luotettavan tiedon jäljille pohtimalla omaa mediankäyttöäsi! Mitä medioita käytät? Mihin niistä luotat? Entä mitä teet, jos törmäät tietoon, joka herättää kysymyksiä?

HAKU

Tehtävä 1. Kumma video

Uutisten jäljillä -kirjan alussa Tornihuoneen salaseuran lapset törmäävät netissä huijausvideoon. Väärennetty video on tehty tekoälyllä, ja siinä koulun rehtori on saatu muka puhumaan sellaista, mitä hän ei ole oikeasti sanonut. Voit lukea kohdan aivan kirjan alusta.

Keskustele kaverin kanssa

- Miltä tilanne kuulostaa? Oletko sinä kohdannut netissä jotain sellaista sisältöä, joka sai sinut pohtimaan, onko se totta vai ei? Kerro yksi tapaus.
- Miten reagoit? Mitä tarkistit, ja saiko selville, oliko se totta?

Tehtävä 2. Tutki omaa mediankäyttöäsi

Täytä alla oleva taulukko

Oma mediankäyttösi:

- Listaa taulukkoon 5 mediaa, joita käytät eniten (esim. Helsingin Sanomat, Ylen uutiset, TikTok, YouTube)
- Merkitse listaamiesi medioiden kohdalle
 - ★ Kolmen eniten käyttämäsi median perään tähti
 - ! Merkitse huutomerkillä ne, joiden kautta saat tietoa sinulle tärkeistä asioista (esim. urheilutulokset, uutiset, lempiharrastuksesi).

Arvioi mediasi:

- Pohdi, kuinka paljon luotat käyttämiisi medioihin. Merkitse medioiden kohdalle numero sen mukaan, mikä kuvaa luottamustasi parhaiten:
1 = en luota lainkaan, 3 = luotan melko paljon ja 5 = luotan täysin
- Lopuksi: Keskustelkaa pienryhmässä tai parin kanssa ja verratkaa listojanne. Mitkä mediat ovat teille yhteisiä? Millaisia eroja havaitsette? Keskustelkaa niistä, joista olitte eri mieltä.

Esimerkki:

Media	★ !	Kuinka paljon luotat (1–5)?
TikTok	★	2
Helsingin Sanomat	!	5
YouTube	★	3

Media	★ !	Kuinka paljon luotat (1–5)?

Tehtävä 3. Mediataitotestini

Arvioi omat taitosi: Kuvittele, että olet mediataitojen salapoliisi.
Arvioi, kuinka helppoja tai vaikeita nämä taidot ovat sinulle.
Merkitse rasti ruutuun, joka kuvaa osaamistasi.

1 = Tosi vaikeaa

3 = Jonkin verran haastavaa

5 = Helppo nakki!

Täytä taulukko:

Taito	1	2	3	4	5
Tunnistaa tekoälyllä tehty video tai valokuva					
Tarkistaa, pitääkö jokin väite paikkansa					
Erotaa, onko jokin sisältö uutinen vai mainos					
Erotaa, onko jokin sisältö mielipide vai fakta					
Tunnistaa huijausyritys					
Tunnistaa luotettavat mediat					

Tehtävä 4. BINGO!

Selvitä, miten luokkatoverisi käyttävät mediaa.

Kierrä luokassa ja yritä saada bingoruudukkoon vaaka-, pysty- tai vinorivi täyteen. Kuka saa täytettyä koko ruudukon?

Kysy ainakin aluksi vain yksi asia yhdeltä luokkatoverilta.

Luen joskus paperista sanomalehteä	Olen kiinnostunut uutisista	Käytän TikTokia	Käytän Instagramia
Käytän Facebookia	Käytän WhatsAppia	Käytän YouTubea	Seuraan Helsingin Sanomia
Seuraan paikallista lehteä	Seuraan iltapäivälehteä	Katson perinteistä televisiota	Katson ohjelmia suoratoistopalvelusta (esim. Netflix tai Yle Areena)
Kuuntelen podcasteja	Kuuntelen radiota	Minulla on ruutuaika	Keskustelen mediasisällöistä vanhempieni kanssa

SANASOKKELO

Etsi sanasokkelosta mediankäyttöön liittyviä sanoja. Kuinka monta löydät?

T	O	I	M	E	P	A	I	K	A	L	L	I	S	M	E	D	I	A	F
A	I	P	L	U	O	T	F	A	K	W	I	T	A	N	L	A	A	S	A
F	A	K	T	A	N	T	A	R	K	A	S	T	U	S	R	N	Y	T	L
P	L	Y	T	M	R	E	K	J	D	I	M	L	U	K	U	T	R	O	Ä
L	Ä	H	P	O	S	T	L	U	O	T	E	T	T	A	V	U	U	S	H
G	H	D	Ö	P	K	I	C	T	W	T	R	S	I	U	U	T	I	C	D
O	D	Ä	R	P	I	H	Y	T	O	F	A	R	S	T	U	T	S	R	Ö
J	E	H	G	A	R	N	A	E	N	K	I	S	M	I	S	O	M	U	I
O	K	S	I	F	E	B	N	A	O	M	A	L	E	H	K	I	E	N	S
U	R	I	Ä	B	R	T	A	R	S	O	O	N	D	K	Ä	M	J	S	U
O	I	K	A	I	S	U	N	I	T	T	E	L	I	A	A	I	M	A	U
L	T	I	H	T	E	E	L	P	A	N	V	S	A	L	P	T	Ö	N	S
K	I	R	T	I	I	A	T	S	I	Ö	T	Y	H	T	C	T	R	O	M
E	I	H	S	A	N	O	M	T	S	O	S	Y	E	V	Ä	A	T	M	E
E	K	V	A	R	H	Y	U	T	L	S	N	I	A	H	H	J	T	A	H
M	K	J	U	T	T	U	K	E	I	K	K	A	D	M	I	A	O	L	D
N	I	O	T	S	E	V	T	I	A	N	O	T	S	I	F	I	I	E	K
F	J	Ö	S	L	L	A	O	M	N	E	I	T	O	L	A	R	M	H	T
A	E	T	A	L	S	M	E	D	I	A	L	U	K	U	T	A	I	T	O
H	T	V	O	M	T	Y	G	N	E	N	A	J	K	S	U	N	V	I	J

ÄLÄ OLE VIETÄVISSÄ!

VIISI VINKKIÄ SOMENKÄYTTÄJÄLLE

- 1** Tarkista tieto aina myös jostakin toisesta lähteestä. Ennen kuin jaat videon, kuvan tai uutisen, pysähdy ja pohdi: Onko tämä totta? Valeuutiset ja väärät tiedot leviävät nopeasti, jos niitä jaetaan eteenpäin varmistamatta.
- 2** Jos törmäät uutiseen tai väitteeseen somessa, tarkista, mistä se on peräisin. Voit googlata oudon someväitteen ja tarkistaa, miten asiasta kerrotaan luotettavien medioiden sivustoilla. Luotettavat uutismediat kertovat aina lähteensä. Jos lähdettä ei mainita tai se vaikuttaa epäselvältä, ole varovainen uskomaan sisältöä.
- 3** Ota seurantaan luotettavia medioita kuten oman alueesi paikallislehti, Ylen uutiset, Helsingin Sanomat tai iltapäivälehdet. Perinteiset uutismediat ovat sitoutuneet tarkistamaan faktat ja noudattamaan Journalistin ohjeita.
- 4** Tunnista onko kyseessä mainos vai muu sisältö. Jos esimerkiksi somevaikuttaja kehuu tuotetta, tarkista, onko kyseessä yhteistyö tai maksettu mainos.
- 5** Jos jokin tuntuu epäselvältä tai oudolta, juttele siitä aikuisen kanssa. Muista myös omat rajat. Jos jonkin median seuraaminen aiheuttaa ikäviä tunteita, kannattaa rajata sen käyttöä.

2

Mitä toimituksessa tapahtuu?

KOKO

Seuraavaksi siirrytään uutismedian toimitukseen, tutustutaan toimittajan työhön ja päästään ideoimaan myös omia juttuaiheita.

Tehtävä 1. Vierailulla toimituksessa

Lue *Uutisten jäljillä* -kirjan luku 4. Linkin lukuun löydät sivulta 3.

a) Vastaa kysymyksiin.

- Minne Tornihuoneen salaseura menee vierailulle?
- Kenen tapaaminen saa Kokon miltei kiljumaan innosta?
- Miten manulinpentu liittyy toimittajan työhön?
- Miksi toimittajan kannattaa olla utelias?
- Miksi toimittaja saattaa olla töissä jouluaattonakin?

b) Mitä seuraavat tarkoittavat?

- Juttukeikka
- Uutisdeski
- Uutispäällikkö
- Juttuvinkki
- Uutiskynnys

Ote kirjasta on vapaasti luettavissa [täällä](#).

Tehtävä 2. Mihin uutisia tarvitaan?

- a) Miettikää yhdessä pienryhmissä keskustellen
- Mikä on uutinen? Keksikää yhdessä määritelmä.
 - Kuinka uutinen eroaa kaverin lähettämästä viestistä tai somevaikuttajan postauksesta?
 - Mikä tekee uutisesta tärkeän?
 - Mitä tapahtuisi, jos maailmassa ei olisi uutisia?

- b) Pidä uutispäiväkirjaa

Tarkastele yhden päivän ajan, millaisia uutisia kohtaat. Jos et törmää uutisiin, mieti miksi näin on. Kirjaa kohtaamasi uutiset muistiin tai ota niistä kuva tai ruutukaappaus.

- Listaa uutiset ja kirjoita ylös niiden otsikot. Kuinka monta uutista huomasit päivän aikana?
- Missä nämä uutiset näkyivät? Esim. tv, some, verkkosivusto, lehti?
- Merkitse tähdellä ★ uutiset, jotka herättivät sinussa erityistä kiinnostusta.
- Mikä teki jostain uutisesta erityisen kiinnostavan?
- Mieti vielä lopuksi, kuinka helppoa on määritellä, onko jokin sisältö uutinen vai ei.

Tehtävä 3. Oikein vai väärin?

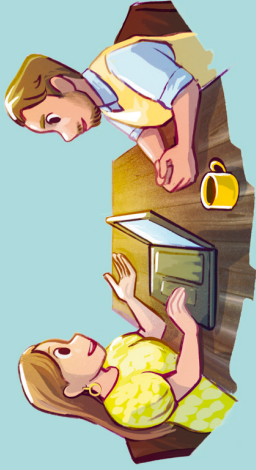
Tutki seuraavalla sivulla olevaa infografiikkaa, joka avaa sitä, millaisia vaiheita jutun tekemiseen kuuluu. Kuva on julkaistu alun perin *Uutisten jäljillä* -kirjassa.

Rastita, onko väite oikein (O) vai väärin (V).
Pohdi tarvittaessa perustelut valinnoillesi.

Väite	O	V
1. Jutun suunnittelu alkaa aina lukijan vinkistä.		
2. Toimituksessa sovitaan, miksi aiheesta pitää kirjoittaa ja mikä jutussa on tärkeää.		
3. Valokuvaajan tehtävä on kirjoittaa jutun yhteyteen lyhyt teksti.		
4. Haastattelemisen ja tiedonhankinta ovat toimittajan tärkeimpiä työtehtäviä.		
5. Toimituksessa on erikseen henkilöitä, jotka tarkistavat, ettei jutussa ole virheitä tai kirjoitusvirheitä.		
6. Jutun julkaisemisen jälkeen toimitus seuraa, kuinka moni lukee sen ja kuinka pitkälle.		
7. Toimittaja voi keksiä jutun yksityiskohdat, jos haastatteluja ei ehdi tehdä.		
8. Uutispäällikkö johtaa toimituksen päivittäistä työtä ja päättää, mitä aiheita käsitellään.		
9. Jos juttu sisältää virheen, toimitus voi päättää, ettei sitä tarvitse korjata.		
10. Julkaistavan jutun otsikon täytyy olla sekä kiinnostava että todenmukainen.		

1 Idea: Aiheen valinta ja jutun näkökulma.

Toimittaja ja uutispäälikkö pohtivat, miksi juuri tästä pitäisi kirjoittaa ja mikä siinä on kiinnostavaa ja tärkeää. Minkä mittainen jutusta tulisi ja keitä haastateltaisiin?

2 Tiedon hankinta

Toimittaja alkaa selvittää aihetta ja etsii siihen liittyvää tietoa. Hän lukee arkistosta aiemmin kirjoitettuja juttuja, etsii luotettavista lähteistä raportteja tai tilastoja.

3 Visuaalinen suunnittelu

Otetaanko juttuun uusia valokuvia haastateltavasta? Vai käytetäänkö arkistossa jo olevia kuvia? Entä jos kuvittaja piirtäisi aihetta käsittelevän kuvituksen? Tiimi pohtii, miltä juttu näyttäisi.

4 Haastatteleminen ja juttukeikka

Toimittaja soittaa asiantuntijoille tai käy juttukeikalla tekemässä haastattelun. Hän puhuu ihmisille, tarkkailee ja kerää tietoa. Kuvaaja voi olla mukana ottamassa valokuvia tai videoita.

5 Jutun kirjoittaminen

Toimittaja kirjoittaa jutun. Hän analysoi keräämäänsä aineistoa ja yrittää tiivistää olennaisen selkeäksi tekstiksi.

7 Jutun ulkoasu

Jos jutussa kerrotaan numeroita, graafikko voi tehdä niitä selkeästi esittävät pylväät tai muun grafiikan. Kuva-toimittaja valitsee kuvat ja asettelee ne paikoilleen.

6 Editointi

Toimituksessa uutispäälikkö tai tuottaja lukee jutun läpi, tarkistaa, että siinä ei ole kirjoitusvirheitä, ja voi ehdottaa tekstiin parannuksia. Jutun kommentoimista ja korjaamista sanotaan editoimiseksi.

8 Otsikointi

Jutulle mietitään erilaisia otsikkovaihtoehtoja. Millainen otsikko saisi lukijan kiinnostumaan jutusta ja lukemaan sen?

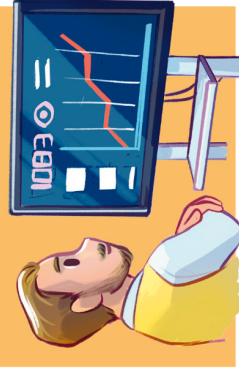
9 Julkaiseminen

Valmis juttu julkaistaan median nettisivuilla ja painetaan seuraavan päivän lehteen. Sosiaalisesta mediasta vastaava toimittaja jakaa jutun ja sen kuvia myös eri somekanavissa.

10 Jutun menestymisen seuraaminen

Kiinnostaako juttu ihmisiä? Toimituksessa seurataan esi-merkiksi, kuinka moni lukee jutun tai saatiinko jutun ansiosta uusia tilaajia, jotka halusivat maksaa lukeakseen sen.

Tehtävä 4. Ideoi juttuaihteita

Kuvittele, että olet toimittaja Tornihuoneen salaseurasta ja lähdössä ensimmäiselle juttukeikallesi. Suunnittele uutisjuttu, joka perustuu luvun 4 tapahtumiin tai muihin valitsemiisi aiheisiin.

- a) Valitse uutisaihe ja keksi ideoita. Esimerkkejä:
- Omaan kouluun tai harrastukseesi liittyvä uutinen (tapahtuma, juhla, urheilukilpailu)
 - Poikkeava, yllättävä tai hassu tilanne, joka sinulle on joskus tapahtunut
 - Eläinuutinen lemmikistäsi tai eläintarhan eläimistä
- b) Mieti, mitä tarvitsisit jutun tekemistä varten:
- Keitä voisit haastatella?
 - Tarvitsetko valokuvia, videoita tai muuta materiaalia?
 - Mitä tietolähteitä käytät (asiantuntijat, internet, kirjat)?
- c) Toiminnallinen draamaharjoitus:
- Jakautukaa ryhmiin: yksi on toimittaja, toinen haastateltava ja yksi kuvaaja. Harjoitelkaa tilanne, jossa toimittaja kysyy haastattelukysymyksiä ja tekee muistiinpanoja.
- d) Kirjoita juttu
- Kirjoita oma lyhyt uutisesi. Pidä teksti napakkana ja kiinnostavana.
 - Kun olet kirjoittanut jutun, keksi sille otsikko ja ingressi, ja kirjoita ne oheisiin laatikoihin. Ingressi on 1–2 lauseen tiivistelmä uutisen tärkeimmästä sisällöstä.
 - Ideoi jutulle kuvitus ja piirrä se oheiseen tilaan. Kirjoita sen yhteyteen lyhyt kuvateksti.
 - Ideoi vielä, minkä nimisessä lehdessä uutinen voitaisiin julkaista. Kirjoita nimi sille varattuun tilaan.

--

Lehden nimi

--

Jutun otsikko

--

Ingressi

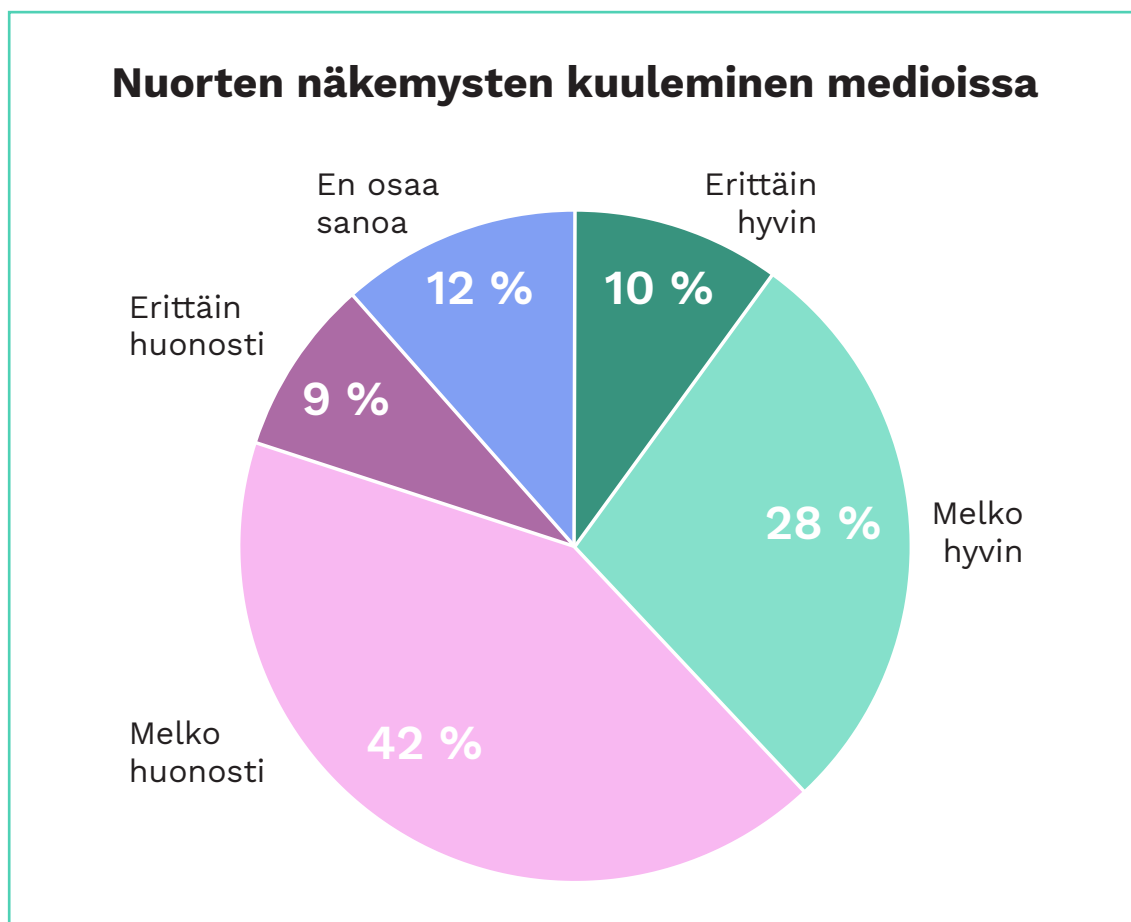
--

Kuva ja kuvateksti

Tehtävä 5. Kuuluuko lasten ääni?

”Lapsillakin on oikeus kertoa mielipiteensä heitä koskevista asioista, se on meistä reilua”, Uutis-Sanomien uutispäällikkö Jussi sanoo *Uutisten jäljillä* -kirjassa.

- Tutki oheista grafiikkaa, joka kuvastaa sitä, kuinka hyvin medioissa nuorten mielestä kuullaan heitä. Kuinka iso osa nuorista on sitä mieltä, että heitä kuullaan medioissa hyvin?
- Mitä olisit itse vastannut kysymykseen? Kuinka hyvin sinun mielestäsi medioissa kuuluu lasten ja nuorten ääni?
- Selvitä, mitä uutismedioita ilmestyy kotipaikkakunnallasi ja valitse niistä yksi.
- Etsi valitsemastasi mediasta juttu, jossa kuuluu tai näkyy lasten ääni. Esittele se ryhmäläisillesi.

Lähde: Nuoret ja uutismediasuhde -tutkimus 2025 / Uutismedian liitto.

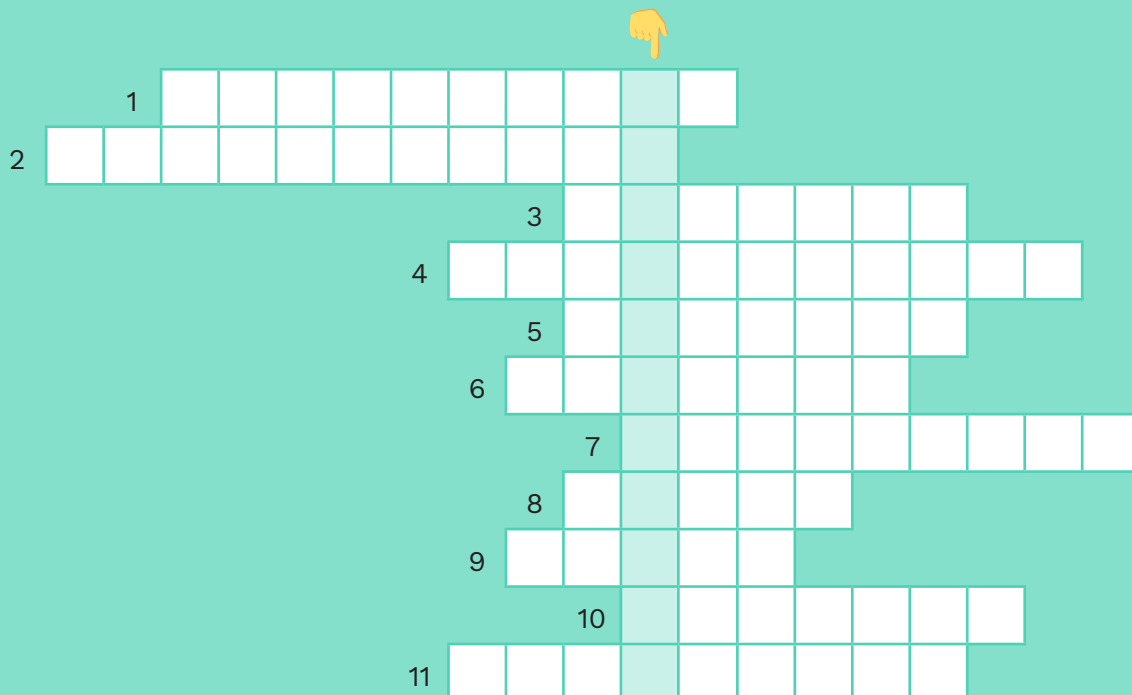

RISTIKKO

Selvitä, mitä toimituksen työhön liittyviä sanoja ristikkoon on kätkeytynyt.

1. Ideoi juttuja, hankkii tietoa ja kirjoittaa
2. Tärkeä tiedonhankintakeino, jossa kysytään kysymyksiä
3. Tiivistää jutun ytimen ja houkuttelee lukemaan
4. Lukijan toimitukselle antama vihje kiinnostavasta uutisaiheesta
5. Juttu, joka kertoo jostakin uudesta ja yllättävästä asiasta
6. Tapa korjata jutussa ollut virhe
7. Jutun kommentointia ja korjaamista
8. Tärkeä uutisen julkaisumuoto erityisesti somessa
9. Tarkistettua tietoa
10. Hänen ansioistaan lukija voi nähdä uutisen tapahtumat ja henkilöt
11. Tekee uutiseen esimerkiksi karttoja, kaavioita tai kuvioita

👉 Tärkeä tiedonhankintakeino, jossa toimittaja ja kuvaaja menevät käymään paikan päällä.

3

Mitä on journalismi?

Tässä osiossa tullaan tutuiksi journalismin kanssa. Sana voi tuntua vaikealta, mutta ei hätää, sen ydin on simppele: journalismissa tarkistetaan aina faktat ja ollaan lukijan puolella.

LUMI

Tehtävä 1. Päätoimittajan opissa

Lue *Uutisten jäljillä* -kirjan luku 5.
Linkin lukuun löydät sivulta 3.

Ote kirjasta
on vapaasti
luettavissa
täällä.

- a) Vastaa kysymyksiin:
- Tornihuoneen salaseuralaiset tapaavat luvussa päätoimittaja-Kallen. Kalle kertoo, ettei aina tykkää pomohommista. Miksi?
 - Mikä on Kallen mukaan tärkein asia toimittajan ammatissa?
 - Mitä toimituksissa tehdään, jos jutussa on virhe?
 - Millä eri tavoin toimittaja hankkii tietoa juttuihinsa ja varmistaa asiat? Mieti, mitä Kalle kertoo esimerkiksi haastatteluista ja faktojen tarkistamisesta.
- b) Mitä seuraavat sanat tarkoittavat? Kirjoita vastaus kokonaisena virkkeenä.
- Päätoimittaja
 - Oikaisu
 - Journalistin ohjeet
 - Lähde

Tehtävä 2. Journalistin ohjeet ja oikein tekeminen

Journalistin ohjeet vaikuttavat käytännössä monin eri tavoin toimittajan työhön ja siihen, millaisia sisältöjä mediassa voi julkaista. Miten sinä ratkaisisit toimittajana nämä tilanteet? Ympyröi kyllä (👍) tai ei (👎) ja perustele vastauksesi.

- Kaverisi on innostunut tekemään lumitöitä ja kaipaisi lisää töitä. Hän keksii, että paikallislehden lukijoissa voisi olla potentiaalisia asiakkaita. Hän ottaa yhteyttä lehden toimitukseen ja kysyy, voisivatko he maksua vastaan tehdä hänestä jutun.

Voiko toimittaja tehdä jutun maksua vastaan? 👍 | 👎

Perustelu: _____

- Kunnanjohtaja laittaa viestin lehden toimitukseen ja sanoo, että paikallislehden pitäisi kirjoittaa kunnan asioista positiivisemmin. Häntä on harmittanut se, kun lehdessä on ollut juttua siitä, miten vähän väkeä uudessa hittitapahtumassa kävi, vaikka kunta laittoi siihen paljon rahaa.

Onko kunnanjohtajalla oikeus vaikuttaa siihen, mitä lehdessä kirjoitetaan? 👍 | 👎

Perustelu: _____

- Toimittaja kuulee viestisovelluksessa kiinnostavan huhun siitä, että paikkakunnalle oltaisiin perustamassa uusi huvipuisto. Hänestä olisi hienoa, että hän saisi olla ensimmäisenä kertomassa asiasta.

Voiko hän kirjoittaa kuulemansa perusteella jutun aiheesta lehteen? 👍 | 👎

Perustelu: _____

- Toimittaja haluaa haastatella henkilöä, joka ei halua nimeään julkisuuteen, mutta voi kertoa tärkeää tietoa tapahtuneesta rötöksestä. Hänellä on todisteita, että kaupungin työntekijä on toiminut väärin ja huijannut asukkaiden rahaa itselleen.

Voiko toimittaja tehdä uutisen paljastamatta, kuka kertoi hänelle rötöksestä? 👍 | 👎

Perustelu: _____

- Toimittaja löytää hauskan somevideon, joka sopisi täydellisesti hänen juttuunsa. Videon tekijältä ei kuitenkaan ole kysytty lupaa.

Voiko toimittaja käyttää somevideota jutussa ilman lupaa? 👍 | 👎

Perustelu: _____

KIRJAIMET SEKAISIN

Kirjaimet ovat menneet sekaisin. Mitä journalistin ohjeisiin liittyviä sanoja niiden taakse piiloutuu? Jos sanat tuntuvat hankalilta, etsi vinkkejä *Uutisten jäljillä* -kirjan luvusta 5.

VUUSAT _____

AASISOTI _____

MEDIPELII _____

MUSTATOLU _____

HEVIRASIA _____

PATIOTAIJÄMÄ _____

YASTYINYJOUSIDESKI _____

HAROVISMI _____

KÄRKIDKIIHTELI _____

MARJONLIISU _____

4

Luotettavan tiedon jäljillä

MIKI

Me Tornihuoneen salaseuralaiset onnistumme *Uutisten jäljillä* -kirjassa paljastamaan totuuden feikkivideon taustalla. Lähde vielä lopuksi salaseuran jalanjäljissä luotettavan tiedon jäljille!

Tehtävä 1. Totta vai lööperiä

Pohdi, miten lähtisit näissä kuvitelluissa tilanteissa selvittämään, pitääkö asia paikkansa. Perustele, miksi valitsisit juuri ne keinot, joita käytät.

Jos salapoliisityö käy liian hankalaksi, juttele kaverin kanssa tai pyydä apua aikuiselta!

- a) Kaverisi on kuullut huhua, että teidän yhteinen suosikkiartistinne olisi tulossa esiintymään naapuripaikkakunnalle. Miten selvittäisit, pitääkö huhu paikkansa?
- Mistä alat etsiä lisätietoa?
 - Millaiset tietolähteet asiassa olisivat luotettavia?

- b) Koulunne viestiketjussa huhutaan, että läheisellä valtatiellä on tapahtunut iso onnettomuus. Huhumylly on valmis ja hätäannus valtaa alaa. Miten reagoit?
- Mitä teet ensin?
 - Mistä voit löytää varmaa ja esimerkiksi viranomaisten vahvistamaa tietoa?
- c) Törmäät netissä todentuntuiseen videoon, jossa maamme presidentti kertoo, että aikoo luopua virastaan ja keskittyä jatkossa puutarhanhoitoon. Video näyttää aidolta, mutta viesti tuntuu jotenkin oudolta. Miten selvität, onko video oikea vai feikki?
- Mitä merkkejä videossa voit tarkkailla selvittääksesi, onko se aito?
 - Mistä voit tarkistaa, onko tieto totta?
- d) Tiktokissa julkaistulla videolla hehkutetaan uutta sovellusta, jonka avulla koulutehtävien oppiminen muuttuu lastenleikiksi. Hankitko heti sovelluksen vai ohitatko videon hömppänä?
- Miten selvität, onko sovellus oikeasti hyödyllinen?
 - Mitä lähteitä tarkistaisit ennen kuin lataat sovelluksen?
- e) Uutiselta näyttävän jutun otsikko kertoo, että ilmastonmuutoksen torjuntaan on löydetty mullistava uusi ratkaisu. Jutun julkaissut media ei ole sinulle entuudestaan tuttu. Miten lähdet selvittämään, pitääkö juttu paikkansa?
- Miten arvioit, onko media luotettava?
 - Mitä muita lähteitä voisit tarkistaa?

